

Bozóky Albertné És Lánya, Mariann

Ez én vagyok gyerekként anyámmal 1932-ben, Budapesten. Valószínűleg a kertünkben készült a kép, ahol akkor laktunk. Anyám [Bozóky Albertné, sz. Seidenfeld Johanna] Petrozsényben született, 1903-ban, négy évet járt gimnáziumban [Valószínűleg inkább polgári iskolába járt, nem gimnáziumba, hiszen sem Malomvízen, ahol éltek, sem a szomszédos Hátszegen nem volt gimnázium. Hátszegen volt akkoriban egy leány polgári iskola. -- A szerk.]. Édesanyám gyakran jött fel Erdélyből, Budapesten az unokanénjénél szállt meg, egyéb rokonai is voltak ott, apám természetesen látogatta a fivérét, és így találkoztak. De szerelmi házasság volt, nem mások által megszervezett. 1927-ben volt az egyházi esküvőjük, zsinagógában, valószínűleg volt ketubájuk is, de nem emlékszem, hogy láttam volna. Én Budapesten születtem, 1930-ban. Csodaszép város volt, amint ma is az. A család pénzügyi helyzete elég jó volt, minthogy apám nagyon jól keresett. Ő közgazdász volt, egy élelmiszerüzem főkönyvelője, valamiféle import-export cég, körülbelül húsz személy dolgozott a keze alatt. Apám már nem dolgozott a fivérével, miután annak a gyára 1933-34 táján csődbe ment. Anyám háztartásbeli volt, a háztartást vezette. Budapesti lakásunkat béreltük, tulajdonképpen egy négyszintes ház egyik lakása volt, a Csáky utcában, a 33-as szám alatt. Nagyon szép, tágas lakás volt, vezetékes vízzel és villannyal, és gázzal fűtöttünk. Három szobánk volt: egyik volt az enyémmel, aztán egy nappali szoba meg a szüleim hálószobája, no meg fürdőszoba, konyha, hall. A bútorzat elég modern volt a kor ízléséhez képest. Volt hűtőszekrényünk is, nem olyan, mint a mostaniak, nem elektromos, de azért működött: hetente kétszer jött a jeges szekér, anyám vett jeget, berakta a jég szekrénybe, lent, egy jégtartó dobozba, néhány napig eltartott. Hátul volt egy kis kert, de több család osztozott rajta. Csak a pihenésre szolgált, nyaranta kigyűltek a szomszédok, de nem természetek semmit benne. Anyámnak volt egy segítője a házban, egy bejárónő, aki hetente egyszer jött, takarított, aztán jött tavasszal meg ősszel, amikor anyám a nagytakarításokat csinálta, vagy amikor sok volt a mosnivaló. De főzni anyám főzött. Nem volt kóser, mert az nagyon drága volt, meg aztán a lakásban nem is volt megfelelő konyha, hogy két külön asztalunk legyen az edények számára [lásd: étkezési törvények], külön kályha és edények, gond volt a hellyel is, meg a költségekkel is. Édesanyám péntek este meggyújtotta a gyertyákat, és elmondta az áldást, elkészítette a hagyományos vacsorát: péntek estére általában

kalácsot készített, tejeskávét ittunk kaláccsal. Szombaton tyúkhúslevest ettünk pászkalisztból készített galuskával. Süteményt is készített Purimra, például a hámántáskát. Édesanyám szombaton soha nem dolgozott semmit, az elkerülhetetlen tennivalókon kívül. Apa elmondta az imádságokat, de nem volt vakbuzgó, tudta, hogy tanulok hittant az iskolában, és nem töltötte meg a fejemet ő sem, anyám sem ilyen tudnivalókkal. Amikor nagyon kicsi voltam, anyám karácsonyfát állított, egy kicsi fát, minthogy egy két-három éves kisgyerekeknek nem mondhatod meg, hogy te zsidó vagy, a másik keresztény, és a házban minden gyermeknek volt karácsonyfája, láttam, amikor náluk voltam. Ajándékot nem kaptam, amikor aztán megértettem, hogy én zsidó vagyok, édesanyám többé nem állított. Anyám gyakran megvert, mert éktelenül rossz gyermek voltam. Fiús voltam, egész nap a fákon mászkáltam meg mindenfelé, nem akartam enni, sovány voltam, mint egy szúnyog. És persze hogy édesanyámnak kellett velem kínlódnia, rettenetes gyerek voltam, anyával voltam többet együtt, minthogy apának munkába kellett járnia. Sok oka volt arra, hogy haragudjon rám. Ha én lettem volna az ő helyében, egy ilyen kölyköt agyoncsaptam volna. Szegény anyám örökké azt mondta, hogy 'Ha lesz majd gyereked, csak fele olyan legyen, mint te!'.